

تعداد صفحات
18

آخرین بروزرسانی
۱۹ اسفند ۱۴۰۴

جزوه خلاصه

راهنمای معلم فارسی ششم دبستان

- ✓ ویژه آمادگی برای آزمون استخدامی آموزگار ابتدایی آموزش و پرورش
- ✓ پوشش دهی مباحث مهم و پرکاربرد به زبان ساده و روان
- ✓ شامل خلاصه و نکات کتاب با قابلیت مطالعه در کمترین زمان ممکن

لینک های مفید آزمون استخدامی آموزگار ابتدایی

سوالات رایگان آموزگار ابتدایی با پاسخنامه	خرید سوالات راهنمای معلم فارسی ششم دبستان
سوالات رایگان آموزش و پرورش با پاسخنامه	خرید پکیج سوالات آموزگار ابتدایی
خرید پکیج سوالات مشترک آزمون	خرید گلچین سوالات آموزگار ابتدایی
جزوات خلاصه مشترک آزمون	خرید گلچین سوالات مشترک آزمون
منابع مشترک آزمون	جزوات خلاصه آموزگار ابتدایی
فایل اطلاعات آزمون	منابع تخصصی آموزگار ابتدایی
شبکه های اجتماعی ایران عرضه (فایل های رایگان + تخفیفات هفتگی + اخبار)	اخبار آزمون
(برای مشاهده هر بخش روی آن بزنید)	
آخرین بروزرسانی های محصول: ۱۴۰۴/۱۲/۱۹ تالیف مجدد محصول	

فهرست مطالب

- ❖ فصل اول: خلاصه راهنمای معلم فارسی ششم دبستان - صفحه ۴
- ❖ فصل دوم: نکات مهم راهنمای معلم فارسی ششم دبستان - صفحه ۱۷

❖ فصل اول: خلاصه راهنمای معلم فارسی ششم دبستان

مقدمه

زبان فارسی، برای ما جایگاه و اهمیت بسیار ارجمندی دارد. چون از سویی هویت فرهنگی ما را سامان می دهد و از دیگر سوی درگاه رفتن به دنیای آموزش و یادگیری دیگر علوم و فضایل است.

کتاب مهارت‌های خوانداری فارسی پایه ششم، مبتنی بر برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، رویکرد شکوفایی فطرت الهی و با توجه به عناصر پنجگانه (علم، ایمان، اخلاق، عمل، تفکر) و جلوه های آن در چهار پهنه خود، خلق، خلقت و خالق و نیز برپایه چهارچوب برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی، سازماندهی و تالیف شده است.

هدف اصلی از ارائه درس فارسی در دوره ابتدایی، تقویت چهار مهارت زبانی، یعنی گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن است. از دیگر اهداف این درس، ایجاد نظم فکری در دانش آموزان است.

آموزش فارسی در مقطع ابتدایی، در واقع حرکتی از زبان به سوی ادبیات است. به همین دلیل در فارسی اول دبستان، همه چیز در خدمت یادگیری و آموزش نشانه‌های زبانی است. در پایه‌های بالاتر به بار فرهنگی و ادبی کتاب‌ها افزوده می‌شود.

* دانش‌آموز در کتاب فارسی پایه اول و دوم به صورت مقدماتی با این مهارت‌ها آشنا می‌شود.

* در کتاب فارسی سوم و چهارم نیز آموزش سطوح پیشرفته مهارت‌های زبانی مدنظر قرار داده شده است.

* در فارسی پنجم نیز علاوه بر سطوح پیشرفته مهارت‌های زبانی، به تقویت مهارت درک متن نیز بسیار توجه شده است.

اما کتاب فارسی پایه ششم ابتدایی، به لحاظ ادبی بسیار پرمایه‌تر و عمیق‌تر از سایر کتاب‌های فارسی مقطع ابتدایی به نظر می‌آید. بنابراین معلم نیز باید روش تدریس فارسی ششم ابتدایی را بر اساس این عمق و ژرف انتخاب کند.

برای آنکه آموزش محتوای این کتاب، به فراخور شأن و جایگاه درس فارسی و همسو با اصول و اهداف برنامه و انتظارات مولفان انجام گیرد؛ توجه به نکات زیر ضروری است:

۱- رویکرد عام تدوین و سازماندهی محتوا و تالیف کتاب، شکوفایی فطرت با تکیه بر نگرش فرهنگی تربیتی است.

۲- رویکرد خاص آموزشی بر مهارت آموزی یا آموزش مهارت‌های زبانی و فرا زبانی، استوار است، به همین روی، همزمان به مهارت‌های خوانداری و نوشتاری و نیز مهارت‌های فرا زبانی (تفکر، نقد و تحلیل) پرداخته ایم.

۳- بر پایه برنامه درسی فارسی، جهت گیری زبان آموزی از اول دبستان تا پایه ششم، حرکتی از زبان به سوی ادبیات است.

به همین دلیل است که در فارسی اول دبستان، همه چیز در خدمت آموزش و یادگیری نشانه های زبانی است، هرچه از پلکان زبان آموزی بالاتر می آییم به بار فرهنگی ادبی آن افزوده میشود. یعنی در پایه اول، زبان خود موضوع و هدف آموزش

بوده است ولی در پایه های بالاتر مثل ششم، زبان، گذرگاهی است برای رفتن به دنیای معانی و مفاهیم علوم گوناگون.

همین مسئله سبب شده است کتاب فارسی ششم، پرمایه تر و ژرف تر به چشم آید. پس انتظار داریم نگرش روش آموزشی نیز از سطح به ژرفا گرایش یابد.

۴- کتاب فارسی مهارت‌های خوانداری به قلمرو شفاهی زبان و به بیان دیگر به قلمرو دریافتی یا ادراکی زبان مربوط می‌شود؛ بنابراین، لازم است در فرایند یاددهی یادگیری، عناصر و ریزمهارت‌های خوانداری دیدن و گوش دادن انتقادی، بهره‌گیری از دیگر حواس ظاهری در پرورش ذهن و زبان، رعایت آهنگ، لحن کلام، تکیه، مکث و درنگ در خوانش متن و تقویت خواندن انتقادی آموزش داده شوند تا زبان آموز را پس از درک و دریافت درست، به تفکر در لایه‌های زیرین متن درس و نقد و تحلیل وا دارد.

۵- در تدوین کتاب مهارت‌های خوانداری، به موضوع تقویت فرهنگ مطالعه و کتاب خوانی، پژوهش، اندیشه ورزی و پرورش تفکر، نقد و تحلیل، توجه کافی شده است.

۶- کتاب مهارت‌های نوشتاری به قلمرو نوشتار و نمادهای خطی زبان و به دیگر سخن، به پهنه مهارت‌های تولیدی زبان مربوط می‌شود؛ یعنی در کتاب مهارت‌های خوانداری فارسی، زبان آموز، اطلاعات و معارف را از طریق متن درسها و آموزه‌ها، دریافت می‌کند و این کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه واژه‌گان و تقویت تفکر و تحلیل دانش آموز می‌شود که در گفتار و بیان دیدگاهها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحلیل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در کتاب مهارت‌های نوشتاری فارسی، آموخته‌ها در قالب نوشته، نمایان می‌شوند.

۷- کتاب مهارت‌های نوشتاری، در اصل به چهار قسمت، پخش می‌شود:

الف) فعالیتهای درس، نخستین تمرینهای نوشتاری هستند و با هدف سنجش و ارزشیابی از آموخته‌های کتاب خوانداری و بر پایه متن درس، طراحی شده‌اند

ب) املا، در این قسمت، پرسشهایی با تکیه بر متن درس فارسی آمده که اهمیت املایی دارند، بنابراین ضروری است به بهانه پاسخ به پرسشها، آموزه‌های املایی نخست آموزش داده شوند.

ج) نگارش، در این قسمت، نوشتن اولیه و ساده، آموزش داده می‌شود و سیر از کلمه تا کلام را دنبال میکند.

یعنی نخست انتخاب و کاربرد کلمه، سپس گسترش واژه و ترکیب سازی، در پی آن، عبارت نویسی، پس از آن، جمله نویسی و سرانجام بند نویسی مورد توجه قرار می‌گیرد. البته همه این کارها به طور پنهان و غیرمستقیم و در قالب پرسشهای نگارشی سازماندهی شده است ولی در آموزش، لازم است همکاران محترم به فراخور شکل گیری مهارت‌های نگارشی توجه داشته باشند.

د) کارگاه نویسندگی، در حقیقت، اصلی‌ترین بخش کتاب مهارت‌های نوشتاری، همین قسمت است. به بیان دیگر، سه قسمت نخست، مراحل تکرار، تمرین، دست ورزی، نرمش ذهن و زبان و قلم است برای دستیابی به مهارت نوشتن و روی آوردن به یک کارخلاقانه و آفرینش.

- کارگاه نویسندگی خود به چهارپاره، پخش میشود:

۱- آموزش، اولین چیزی که در کارگاه نویسندگی آمده، آموزش و یادگیری نکات مهمی است که دانستن آنها برای نویسندگی لازم است. در این بخش برخی از هنجارهای درست نویسی و شگردهای پرورش ذهن، به کوتاهی بیان شده است

۲- کاربرست، یعنی به کارگیری نکاتی که در آموزش بخش نخست گفته شده، برای این کار معمولاً کاربرست، یعنی به کارگیری نکاتی که در آموزش بخش نخست گفته شده، برای این کار معمولاً یک یا دو پرسش طرح شده است که دانش آموزان گرامیدر تولید انشای خود باید از آن آموزه ها بهره بگیرند.

۳- ضرب المثل، در هر کارگاه نویسندگی، یک ضرب المثل، هماهنگ با محتوای فصل انتخاب شده است. ضرب المثلها جمله های کوتاه و معمولاً تصویری و سرشار از معانی و مفاهیم و حکمت هستند و ذهن زبان آموز را بارور و سیراب می سازند، به همین سبب در این قسمت هر کسی فهم و دریافت خود را از ضرب المثل مینویسد. این کار باعث میشود هم ضرب المثل در ذهن، جایگیر شده و به حافظه سپرده شود و هم دست مایه ای در گفتار و نوشتار باشد.

۴- تحلیل، در این بخش، یک پرسش تحلیلی با رویکرد واگرا آمده که فقط در پایان فصلها قرار گرفته است و هدف از این تمرین نوشتاری، یادآوری آموخته ها، پرورش حافظه و یادسپاری دراز مدت، تقویت توانایی درک و دریافت، رشد قدرت جمع بندی و تحلیل نهایی دانش آموزان است.

نگاهی به کتاب فارسی ششم دبستان

قبل از ارائه فایل روش تدریس ششم دبستان، در این بخش نگاهی به ساختار کلی و محتوای کتاب فارسی ششم دبستان خواهیم داشت.

کتاب فارسی پایه ششم ابتدایی چاپ ۱۴۰۰، شامل ۱۲۸ صفحه و ۶ فصل است. محتوای این کتاب که با ستایش پروردگار آغاز می شود و با نیایش به پایان می رسد، در شش موضوع کلی و اساسی طراحی شده است. این موضوعات در زمینه های مختلفی مانند اخلاق، عمل، علم، ایمان، تفکر و تعقل ارائه شده اند.

در مجموع، کتاب درسی فارسی ششم ابتدایی از ۱۷ درس تشکیل شده است. درس هفتم و سیزدهم این کتاب، به عنوان درس آزاد در نظر گرفته شده اند. معلم و دانش آموز بر اساس فرهنگ بومی محل زندگی خود، محتوای این دو درس را تهیه می کنند.

هر فصل از کتاب فارسی ششم دبستان، شامل دو یا سه متن درسی است که به صورت نظم یا نثر ارائه شده اند. همچنین در هر فصل سه بخش تحت عناوین حکایت، بخوان و حفظ کن و بخوان و بیندیش در نظر گرفته شده است. در انتهای هر یک از این بخش ها نیز فرصت هایی برای یادگیری عمیق تر، ارزیابی و یادآوری در اختیار دانش آموزان و معلمان قرار گرفته است.

در ادامه به بررسی بخش های مختلف کتاب فارسی ششم دبستان می پردازیم.

- **متن درس:** همان طور که اشاره کردیم، هر فصل از کتاب فارسی ششم، شامل ۲ یا ۳ متن در قالب نظم یا نثر است. طراحی این متون، متناسب با نیازهای دانش آموزان پایه ششم و دامنه واژگان آنها صورت گرفته است. در پایان هر یک از متن ها، بخشی تحت عنوان درک مطلب ارائه شده تا قدرت درک متن دانش آموز را افزایش دهد.

- **حکایت:** برای هر فصل از کتاب فارسی ششم دبستان، یک حکایت در نظر گرفته شده که هدف آن تقویت قدرت تشخیص و درک متن دانش آموزان است. آشنایی دانش آموزان با نکات اخلاقی از طریق اشعار، داستان‌های کوتاه و ضرب‌المثل‌های فارسی از دیگر اهداف این بخش است.

- **بخوان و حفظ کن:** بخش "بخوان و حفظ کن" برای هر فصل کتاب فارسی ششم دبستان در نظر گرفته شده است. هدف اصلی این بخش، پرورش حافظه و تقویت فن بیان دانش آموزان است. در انتها نیز بخشی تحت عنوان خوانش و فهم ارائه شده تا دانش‌آموز را به یادگیری و تفکر بیشتر در مورد شعر تشویق کند.

بخوان و بیندیش: در انتهای هر فصل از کتاب فارسی ششم ابتدایی، بخش بخوان و بیندیش قرار گرفته است. این بخش شامل متن‌هایی است که با هدف تقویت مهارت خواندن، آشنایی با متون نو و کهن، افزایش قدرت درک متن و تفکر دانش‌آموز طراحی شده‌اند. در پایان نیز، بخش درک و دریافت را خواهیم داشت تا دانش‌آموز را به تامل بیشتر در مورد زوایای مختلف متن دعوت کند.

- **واژه آموزی:** در انتهای برخی از متون درسی کتاب فارسی ششم، بخش واژه‌آموزی را خواهیم داشت. هدف این قسمت، آشنایی دانش آموزان با شیوه‌های ترکیب‌سازی و ساخت کلمات در زبان فارسی است.

- **دانش زبانی:** در این بخش مهارت‌هایی همچون لحن و آهنگ خوب، مهارت خوب گوش دادن و غیره آموزش داده می‌شود.

- **گوش کن و بگو:** هدف این بخش، پرورش درک شنیداری دانش آموزان پایه ششم ابتدایی است. دانش آموزان پس از گوش دادن به متن، به پرسش‌های مطرح شده، پاسخ می‌دهند.

- روش‌های پیشنهادی تدریس

۱- همخوانی

۲- دکلمه خوانی

۳- بحث گروهی

روش کاربردی بحث گروهی:

این روش گفتگویی است سنجیده و منظم درباره‌ی موضوعی خاص که مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث است. بر خلاف روش سخنرانی، در این روش فراگیران در فعالیت‌های آموزشی فعالانه شرکت می‌کنند و مسئولیت یادگیری را به عهده می‌گیرند. آن‌ها در ضمن مباحثه از اندیشه و نگرش‌های خود با ذکر دلایل متکی بر حقایق، مفاهیم و اصول علمی، دفاع می‌کنند. در این روش دانش آموزان باید توانایی سازماندهی عقاید و دیدگاه‌های خود، تحمل انتقادات دیگران، چه درست و چه نادرست و ارزیابی نظرات مختلف را در ضمن بحث داشته باشند.

- اهداف روش بحث گروهی:

۱- ایجاد علاقه به بحث و پرورش تفکر انتقادی

۲- ایجاد توانایی اظهار نظر در جمع و تقویت انتقاد پذیری

۳- تقویت قدرت بیان و استدلال، تجزیه و تحلیل و تصمیم گیری

۴- تقویت قدرت رهبری در گروه و ایجاد رابطه ی مطلوب اجتماعی

- مراحل اجرا:

معلم برای استفاده مطلوب از این روش می بایست مراحل زیر را با نظارت مستقیم خود به اجرا درآورد.

۱- گروه بندی دانش آموزان

۲- اعلام موضوع مورد نظر برای بحث گروهی مثال: "در این درس موضوع مورد نظر می تواند اهمیت ستایش در زندگی باشد".

۳- دانش آموزان در گروه به مطالعه و اظهارنظر و بحث می پردازند.

۴- از مباحث انجام شده نتیجه گیری می کنند.

۵- معلم تیز هوش به پیگیری نتیجه بحث گروهی پرداخته و از انحراف بحث، بدون از دست دادن خط کلی، جلوگیری می کند

و کنترل عمومی کلاس را به دست می گیرد.

- نکات مهم درس:

۱- در سنت ادبی و فرهنگی کشور ما معمولاً هر کتابی با تحمیدیه و ستایش خدای یکتا آغاز می شود. این گونه ستایش ها روح انسان را به سمت بندگی و اخلاص سوق می دهد و متن ستایش در قالب شعر، جلوه ی ذات الهی را بیش از پیش باشکوه می نمایاند. اعتقادات دینی ما، هر روح جست و جوگری را به تفکر درباره ی آفرینش و قدرت لایزال الهی فرا می خواند.

۲- در بیت سوم شعر به "سیمرغ" اشاره شده است. سیمرغ جانوری است مشهور و افسانه ای که در ادبیات کهن ایران ایفای نقش می کند. سیمرغ در داستان ها و اشعار به تنهایی یا در کنار کلمات دیگری آورده شده است که هر کدام می تواند معانی متفاوتی داشته باشد. مانند: "سیمرغ آتشین" کنایه از "خورشید جهان افروز" یا "سیمرغ مشرق" که کنایه از "آفتاب" دارد. در این بیت سیمرغ در کنار پرندگان دیگری آورده شده است که به ستایش پروردگار توسط تمامی مخلوقات اشاره دارد.

۳- در بیت سوم تناسب وجود دارد (سیمرغ و عقاب و باز و شاهین) مفهوم کامل تناسب یا مراعات نظیر در درس ۹ (راز زندگی) توضیح داده شده است.

۴- بیت سوم با شعر زیر از سعدی همسویی دارد.

دوش مرغی به صبح می نالید عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش یکی از دوستان مخلص را مگر آواز من رسید به گوش گفت باور نداشتم که تو را بانک مرغی کند چنین مدهوش گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح گوی و من خاموش محتوای این شعر به سوره ی اسراء، آیه ی ۴۴ قرآن کریم اشاره دارد.

ارزشیابی

- ارزشیابی شفاهی: در ارزشیابی نحوه ی تسلط بر خواندن شعر با القای حس درونی مد نظر قرار می گیرد.

مهارت ها

درس فارسی به ۳ مهارت تقسیم شده است:

- ۱- مهارت های خوانداری فارسی
- ۲- مهارت های نوشتاری مانند املا
- ۳- مهارت های نوشتاری- انشا و نگارش

مهارت خوانداری چیست؟

مهارت در «خواندن» یکی از اساسی ترین و مهم ترین نیازهای یادگیری دانش آموزان به خصوص در دوران ابتدایی است. توانایی درک مطلب، تفسیر و نتیجه گیری از متون درسی و غیر درسی، دانش آموزان را با افکار و اطلاعات جدیدی آشنا می سازد تا راه بهتر اندیشیدن و بهتر زیستن را بیاموزند. با کمک «خواندن و فهمیدن» به معنای علمی و جامع آن میتوان به ذخایر بی انتهای تجربه بشری دست یافت. «خواندن درست» و یادگیری آن مستلزم تمرین و تسلط بر ریزمهارت های خواندن است و لازمه تسلط بر ریزمهارت های خواندن داشتن آگاهی و استفاده از راهکارها و استراتژی های کارآمد خواندن است.

خوب خواندن از عوامل مهم پیشرفت و سرگرمی و لذت بردن و رفع خستگی است. امروز باید به کودکان خود خواندن را بیاموزیم تا فردا بتوانند بخوانند و یاد بگیرند. نکته ی مهم در امر خواندن توجه و تأکید بر امر فهمیدن می باشد نه صرفاً که به صورت عادت در آمده است.

یکی از علل ضعف دانش آموزان در دروس مخصوصاً ضعف در حل کردن مسئله های ریاضی و نفهمیدن آنها مربوط به ناتوانی آنها در روخوانی و عدم درک آنچه مطالب می باشد. اغلب مشاهده می شود دانش آموزی مطلبی را می خواند یا اولیای او عقیده دارند مرتب درس می خواند اما نمی فهمد یا دانش آموز دیگری با وجود این که تلاش می کند اما در املانویسی مشکل دارد تمام این اشکالات بر می گردد به ضعف دانش- آموز در روخوانی و آگاه نبودن او به روش مطالعه.

برخی اشکالات موجود در این رابطه عبارتند از:

ضعف در قرائت: دانش آموزانی هستند که متنی را به آسانی بطور صامت می خوانند و می فهمند ولی نمی توانند در مقابل جمع با صدای بلند همان متن را خوب بخوانند .

عدم علاقه به خواندن: برای بر طرف کردن عدم علاقه ی خواندن در دانش آموزان ، آموزگار باید دانش آموزان را متوجه کتابهای غیر درسی و کمک آموزشی و متون دیگری که برای سن او جالب هستند. راهنمایی فرماید. چون اکثر پسرها در این دوره ، دیگر از خواندن افسانه ها لذت نمی برند . آموزگار باید با در دسترس گذاشتن متون مختلف دانش آموزان را به خواندن علاقه مند سازد و رفته رفته او را متوجه کند که ، تا متن درس را خوب نخوانده ، نمی تواند از متن های دیگر استفاده کند . در این صورت دانش آموز با استفاده از کتابهای غیر درسی و کمک آموزشی مرتبط بهتر و با اعتماد به نفس بیشتر می تواند ، کتابهای درسی خود را با علاقه، عمیق و مفید خوانده و موقّق هم می شود.

پیشنهادهای کلی برای رفع مشکل

برای برخورد با مشکل خواندن، یکی از مهم ترین راههایی که مورد توجه و تأیید پژوهشهای فراوان بوده است استفاده از روشهای چند حسی است که با عناوین مختلف مورد بررسی قرار گرفته اند. مجموعه ای از این روشها در زیر ذکر شده است:

۱- کلماتی که برای دانش آموز نارساخوان مشکل ایجاد می کند، از مقوای رنگی تهیه و بر وری مقوای سفید بچسبانید. دانش آموز در مرحله ی اول، این واژه ها را با انگشت خود و در جهت نوشتن واژه لمس و تعقیب می کند و در حین انجام این تمرین، تلفظ واژه را نیز یاد می گیرد.

۲- تمرین بالا را با ماسه یا نمک نیز می توانید انجام دهید بدین صورت که دانش آموز درون ظرفی پر از ماسه نمناک، حروف یا واژه ها را بر روی آن با انگشت خود می نگارد و هم زمان آن ها را با صدای بلند تکرار می کند.

۳- دانش آموز با استفاده از خمیر، حروف الفبا - علائم نقطه گذاری (علامت سؤال، علامت تعجب و ...) - واژه های نامفهوم و مدلی از معنای واژگان را می سازد و تمرین می کند. هدف این تمرینات این است که دانش آموز، معنای واژه ای را که برایش قابل فهم نیست، به صورت تصویر سه بعدی خلق کند. بدین گونه که وی ابتدا طرح و شکل واژه را با خمیر مدل می کند، سپس از مفهوم آن واژه تصویر ذهنی می سازد و آن تصویر ذهنی را با خمیر، به صورت سه بعدی و عینی تبدیل می کند. پس از آن که واژه و مفهوم آن ساخته شد، دانش آموز واژه را با صدای بلند می خواند و در جمله های متفاوتی به کار می برد.

۴- معلم کلماتی را که کودک می خواهد بخواند بر می گزیند و این کلمات را با حروف درشت می نویسد.

۵- سپس کودک حروف را با انگشتان خود لمس و ردیابی می کند و همراه با آن تلفظ آن حرف را می آموزد. و این عمل را تا هنگامی که کودک بتواند کلمه ای را به صورت جزئی از حافظه ی خود روی کاغذ بیاورد تکرار می کند.

۶- در مرحله ی بعد از کودک خواسته می شود تا با این کلمه جمله بسازد و در باره ی کلمه و جمله ی خود توضیح دهد.

۷- معلم هر کلمه ای را که کودک یاد می گیرد بر روی کارتی می نویسد و به صورت الفبایی بایگانی می کند و از کودک می خواهد تا در روزهای بعد از آن کلمات در جملات و صحبت های خود استفاده کند.

۸- و در نهایت با در اختیار گذاشتن تمام کلمات از کودک می خواهیم تا با نگاه کردن به آنها و ترکیب آنها جملات تازه ای بسازد.

پیشنهادات عملی

در برخورد با این گونه مشکلات راه حل های متعددی وجود دارد اما مواردی که در زیر ذکر می گردد به صورت کلی است که لازم است متناسب با نوع ضعف عملکردی دانش آموز از این فعالیتها بهره گرفته شود.

۱- شناخت حرفها کلمه ها و درک معانی آنها

۲- پرورش قوه ی قضاوت در کودک

۳- ایجاد تواناییهای مطلوب در خواندن

۴- گسترش خزانه ی لغات

- ۵- آشنایی با ویژگیهای اجتماعی ، فرهنگی ، اخلاقی جامعه خویش و ایجاد قدرت سازگاری با آن
- ۶- پرورش قوای ذهنی چون تفکر ، تحلیل و.....
- ۷- ایجاد علاقه به خواندن انواع کتابها و مطالب نوشتاری (ص ۶۷ ناعمی)
- ۸- پرورش توانایی تمرکز افکار و تقویت درجه توجه و تمرکز ذهن برای نتیجه گیری از موضوع
- ۹- توانایی تفسیر و تعبیر تصاویر و مطالب و حدس زدن معنی لغات در ضمن جمله .
- ۱۰- افزایش توانایی فهم و تحلیل موضوع های علمی مانند ریاضیات ، علوم و اصطلاحات علمی
- ۱۱- ایجاد حس همکاری ، یگانگی و تعاون بین کودکان و پرورش افراد متعهد از طریق درک و برداشت های واقعی از موضوعات.

۱) خوانش متن

خوانش متن شامل متون نظم و نثر است (۳ نمره نظم ، ۳ نمره نثر)

در خوانش متن توجه به موارد زیر ضروری است:

* رعایت آهنگ

* توجه به لحن کلام

* رعایت تکیه: تاکید، فشار آوایی است که روی هجای کلمه ایجاد می شود و موجب برجسته شدن هجای کلمه می شود. در مورد کلمات چند هجایی باید توجه کنیم که تغییر در هجا باعث تغییر در معنی کلمه می شود.

* رعایت مکث و درنگ

* رعایت ایستگاه های آوایی: منظور از ایستگاه های آوایی، جاهایی است که سخن نیاز به قطع و وصل و کشش های آوایی دارد و به عبارتی رعایت زیر و بم کلمات است.

۲) درک و دریافت (درک مطلب):

در این بخش به ارزشیابی توانایی تفکر و قدرت نقد و تحلیل دانش آموزان از معنی و مفهوم شعر و نثر و محتوای درس، بخوان و بیندیش، حکایت و .. توجه می شود. می توان از پرسش های فعالیت درس در کتاب مهارت های نوشتاری فارسی نیز البته به صورت شفاهی در این بخش، ارزشیابی کرد.

۳) حفظ شعر:

در این بخش لازم است هر یک از شعرهای (بخوان و حفظ کن) کتاب را دانش آموزان در طول یادگیری مستمر و ارزشیابی تکوینی، حفظ کنند؛ زیرا تاکید هست تا حافظه ی دانش آموزان خوب پرورش یابد، تقویت حافظه، پایه ی دیگر سطوح یادگیری است اما برای ارزشیابی پایانی در نوبت اول و آخر، کافی است یک شعر را به دلخواه از حفظ، ارائه نمایند. در آزمون کتبی برای سنجش توانایی حفظ شعر، بیت یا ابیات به صورت کامل خواسته شود و از دادن پرسش های تکمیل کردنی یا جای خالی در این بخش خودداری گردد.

۴) فن بیان:

در قلمرو مهارت های خوانداری زبان، پرورش و تربیت مهارت درست سخن گفتن یکی از اصلی ترین اهداف است. از این مهارت به عنوان مهارت «فن بیان» یا «سخنوری» یاد می شود. مقصود ما از فن بیان در فارسی ششم آن است که دانش آموز بتواند دیده ها، خوانده ها، شنیده ها و نتیجه ی اندیشه و تفکر خود را درست بر زبان آورد. این مهارت هم مانند دیگر مهارت های زبانی به تمرین و تکرار نیاز دارد. بنابراین لازم است در فرصت های آموزش و یادگیری به گروه ها و افراد مجال خوب سخن گفتن داده شود.

خوب گوش دادن، خوب دیدن، مشارکت فعال در فعالیت های گروهی، بازی ها و نمایش های آموزشی، مقدماتی هستند برای کسب مهارت پرورده گویی و خوب سخن گفتن و مهارت «فن بیان».

۵) یاد آوری:

هدف:

- رشد مهارت های زبانی
 - شناخت ساختمان نحوی زبان فارسی
 - تفسیر و بازشناسی کاربرد واژه ها
 - تشریح عناصر زبانی
- در ارزشیابی شفاهی فارسی لازم است دانش آموزان به نکات و موضوع های زبانی و ادبی مطرح شده در بخش یادآوری ها نیز توجه داشته باشند و معلمان محترم در ارزشیابی، بیشتر به جنبه های کاربردی این نکته ها و تحلیل متن درس ها به کمک این نکات از سوی دانش آموز توجه نمایند.

۶) کارگاه درس پژوهی:

هدف:

- تجسم بخشیدن به آموزه های درسی
 - مشارکت در کارگروهی
 - تقویت تفکر جمعی
 - عمق بخشیدن به یادگیری
- اختصاص دو نمره به این بخش به معنی توجه به عملکرد دانش آموزان در طول آموزش و یادگیری مستمر و میزان فعالیت آنان در کارهای جمعی کارگاهی در کلاس و بیرون از کلاس است. روشن است که در اجرای فعالیت های کارگاه درس پژوهی و ارزشیابی آن، هم نمره های فردی و هم نمره های گروهی باید در نظر گرفته شود.

۷) خودارزیابی:

هدف: ارائه پاسخ شفاهی برخاسته از تفکر و برداشت از محتوای درس مهارت سخن گفتن، فن بیان و میزان درک دانش آموز از مطالب درس.

از آن جا که چینه‌س سوالات این بخش از سطح همگرا به سطح واگرا است، پرسش های نوع سوم از ارزش یاددهی - یادگیری بیشتری برخوردارند و در این بخش، شایسته است که سوالات واگرا بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

مهارت نوشتاری املاگونه چیست؟

مهارت املا نویسی به معنای توانایی جانشین کردن صحیح صورت نوشتاری حروف، کلمات و جمله ها به جای صورت آوایی آن هاست. دانش آموزان باید به این مهارت دست یابند تا بتوانند به خوبی بین صورت تلفظی کلمات و حروف سازنده آن ها پیوند مناسبی برقرار کنند.

بنابراین، دانش آموزان باید کلمات را:

(الف) خوب بشنوند + تشخیص دقیق کلمه + ادراک کلمه (حافظه ای شنیداری)

(ب) آن ها را خوب تشخیص می دهند + یادآوری و مجسم ساختن تصویر + بازشناسی کلمه صحیح در ذهن (حافظه دیداری (بینایی))

(ج) آن ها را درست بنویسند + نوشتن صحیح حروف سازنده کلمه + بازنویسی کلمه و توالی مناسب آن ها (حافظه ای حرکتی)

مهارت نوشتاری انشا نویسی چیست؟

در واقع انشاء همان مهارت دانش آموز در امر نوشتن است که با بکارگیری واژه ها و کلمات از ذهن خود، جملات و عبارات زیبایی با توجه به قواعد نگارش می نویسد و با نوشته ی خود اندیشه ای را ارائه می دهد. آفریدن، ایجاد کردن، آغاز کردن، از خود چیزی گفتن، شعر گفتن، سخن پردازی و سخن آفرینی، مجموعه فرایندهایی است که در انشاء نویسی حاصل می شود.

استفاده از پنج حس برای نوشتن انشا لازم است و باید این پنج حس در کودک تقویت شود. کار انشا این است که به کودک بگوید: « خوب ببین، خوب بشنو، خوب لمس کن، خوب بچش و خوب استشمام کن». ساده از کنار موضوعات رد نشو.

درس انشاء از آن جهت دارد که می تواند مهارت های چهارگانه گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن را در هم ادغام کند. به نوعی انشاء مادر همه دروس و مهارت های تحصیلی است. اگر مهارت انشاء در کودک تقویت شود بهتر می توان املا بنویسد و همچنین اگر املا بنویسد خوب باشد در سایر دروس نیز رشد می کند. کودکی که در انشاء نویسی به دست های برتر داده می شود، به موضوعاتی می پردازد که در کلاس درس مطرح می شود با دقت گوش می دهد، مطالب بعدی و قبلی را با هم ترکیب می کنند، بهتر می توان خلاصه و یادداشت بردارد.

حال بهتر می توانم بفهمم که چرا بچه ها از درس خواندن لذت نمی برند و مطالب را فقط می خواهند حفظ کنند تا از شر خلاص شوند. اند و نمی دانم که این خیلی خوب هم خوب نیست و فقط یک عبارت درج شده در کارنامه است و بس. اگر می توان فرزندان، به معنای واقعی کلمه «رشد» کند، برای انشاء نویسی خیلی زیاد قائل شوید. انشاء دروازه بردن کودک از هرآن چیزی است که در محیط اطرافش وجود دارد.

مروری بر سرفصل های کتاب فارسی ششم و اهداف هر فصل

در این بخش مروری بر سرفصل‌ها و اهداف کلی هر فصل از کتاب فارسی ششم دبستان خواهیم داشت. برای مشاهده اهداف هر فصل، روی گزینه مورد نظر کلیک کنید.

سرفصل‌ها و اهداف کتاب فارسی ششم دبستان عبارتند از:

- فصل اول: آفرینش

- فصل دوم: دانایی و هوشیاری

- فصل سوم: ایران من

- فصل چهارم: نام‌آوران

- فصل پنجم: راه زندگی

- فصل ششم: علم و عمل

بهترین روش‌های تدریس فارسی ششم دبستان

روش‌های تدریس مناسب برای درس فارسی پایه ششم عبارتند از روش همیاری، بدیعه‌پردازی، گردش علمی، الگوی دریافت مفهوم، بحث گروهی، ایفای نقش، کاوشگری علمی، دریافت مفهوم، دریافت درست حقایق، پیش‌سازمان‌دهنده‌ها، تدریس مستقیم، تدریس غیرمستقیم، یادگیری از شبیه‌سازها و یادگیری تسلطیاب.

توضیح کامل هر یک از این روش‌ها، و همچنین انتخاب روش مناسب برای هر یک از درس‌های کتاب فارسی ششم، در کتاب راهنمای معلم فارسی ششم دبستان ارائه شده است.

- بودجه‌بندی سالانه فارسی ششم ابتدایی

در هر هفته ۵ جلسه آموزشی ۵۰ دقیقه‌ای به درس فارسی ششم اختصاص دارد. برای آموزش هر درس از کتاب فارسی ششم دبستان، به طور متوسط ۷ تا ۱۰ جلسه در نظر گرفته شده است.

- کتاب‌های کمک درسی فارسی ششم دبستان

روش‌های مختلفی برای تمرین بیشتر و بهبود وضعیت درس فارسی در دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی وجود دارد که یکی از آنها کتاب‌های کمک درسی فارسی ششم دبستان است.

- شیوه نامه ارزشیابی درس زبان و ادبیات فارسی پایه ی ششم

* تذکر: از تفکیک ساعت و موضوع آموزش مهارت‌های زبانی و واگذاری آن به برنامه‌های دیگر، جداً خودداری شود. بی‌توجهی به این مساله، آسیب اصلی برنامه در سال‌های گذشته بوده است.

درس زبان و ادبیات فارسی به سه ماده ی درسی، بخش شده است:

(۱) مهارت‌های خوانداری فارسی

(۲) مهارت‌های نوشتاری: الف - املا

(۳) مهارت‌های نوشتاری: ب - نگارش و انشا

هر یک از این سه عنوان درس، به صورت مستقل، بیست نمره دارند، چگونگی ارزشیابی و نمره گذاری درس ها در پی می آید.

در ادامه ی مطلب موضوعات ارزشیابی مهارت های نوشتاری «فعالیت های املائی و فعالیت های نگارشی» به تفکیک، قید گردیده است.

ارزشیابی مهارت های نوشتاری

الف: املائی فارسی ششم

- املائی فارسی: کتبی (۲۰ نمره)

- ارزشیابی تکوینی (۲۰ نمره)

۲۰ نمره املائی تقریری تقسیم بر دو، به اضافه ی ۱۰ نمره طرح سوال از بخش فعالیت های املائی کتاب مهارت های نوشتاری و پرسش های املائی معلم ساخته.

- ارزش یابی پایانی (۲۰ نمره)

۲۰ نمره املائی تقریری تقسیم بر دو + ۱۰ نمره طرح سوال از بخش فعالیت های املائی کتاب مهارت های نوشتاری و پرسش های املائی معلم ساخته. $۲۰ = ۱۰ + ۱۰$ نمره پرسش ها + $۲ = ۲ \div ۲ = ۱۰$ نمره ی تقریری.

- نمره ی نهایی:

میانگین ارزشیابی تکوینی و پایانی $(۲۰ = ۲ \div ۴۰ = ۲۰ + ۲۰)$

یادآوری: املائی تکوینی (مستمر) همیشه از درس جدید نیست و می توان از درس های پیشین و حتی از شعرها، بخوان و بیندیش ها و دیگر کتاب های درسی همان پایه نیز املا گفت.

ارزشیابی مهارت های نوشتاری

ب: نگارش و انشا

- انشای فارسی (۲۰ نمره)

- ارزشیابی تکوینی (۲۰ نمره):

۱۰ نمره، نوشتن موضوع انشا + ۱۰ نمره طرح پرسش هایی از فعالیت های انشایی و نگارشی کتاب مهارت های نوشتاری و پرسش های نگارشی معلم ساخته.

- ارزشیابی پایانی (۲۰ نمره):

۱۰ نمره، نوشتن موضوع انشا + ۱۰ نمره طرح پرسش هایی از فعالیت های انشایی و نگارشی کتاب مهارت های نوشتاری و پرسش های نگارشی معلم ساخته.

- نمره ی نهایی:

میانگین ارزشیابی تکوینی و پایانی $(۲۰ = ۲ \div ۴۰ = ۲۰ + ۲۰)$ لازم است در ارزشیابی نگارش و انشا به موارد زیر توجه شود:

- ۱) به کارگیری واژگان مناسب و تعبیرها و ترکیب های خوش ساخت
- ۲) به کارگیری درست نکته های نگارشی، دستوری و املایی.
- ۳) توانایی بهره گیری از نکات آموزشی مطرح شده در کارگاه نویسندگی
- ۴) بیان و توصیف دقیق مشاهدات.
- ۵) پیراسته، ویراسته و پاکیزه نویسی.
- ۶) استفاده از آیات و روایات متناسب با موضوع.
- ۷) به کارگیری و استفاده مناسب از ضرب المثل ها و اشعار مناسب.
- ۸) رعایت نظم منطقی و پرورش موضوع.
- ۹) تاکید و توجه به استفاده از جمله های نو و خلاق.
- ۱۰) بهره گیری از تخیل و عناصر زیبایی سخن
- ۱۱) در صورت برخورداری نوشته از فضای خلاقانه و نگاه نو، می توان از برخی کاستی های ظاهری و کم اهمیت مانند خط خوردگی ها، چشم پوشی کرد.

❖ فصل دوم: نکات مهم راهنمای معلم فارسی ششم دبستان

- ۱- زبان فارسی، برای ما جایگاه و اهمیت بسیار والایی دارد زیرا نه تنها نماد هویت فرهنگی ما است بلکه راهی برای ورود به دنیای آموزش و یادگیری دیگر علوم و فضایل است.
- ۲- رویکرد عام تدوین و سازماندهی محتوا و تالیف کتاب، شکوفایی فطرت با تکیه بر نگرش فرهنگی تربیتی است
- ۳- رویکرد خاص آموزشی بر مهارت آموزی یا آموزش مهارت‌های زبانی و فرازبانی، استوار است، به همین روی، همزمان به مهارت‌های خوانداری و نوشتاری و نیز مهارت‌های فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) پرداخته ایم
- ۴- کتاب فارسی مهارت‌های خوانداری به قلمرو شفاهی زبان و به بیان دیگر به قلمرو دریافتی یا ادراکی زبان مربوط میشود.
- ۵- لازم است در فرایند یاددهی - یادگیری، عناصر و ریز مهارت های خوانداری مورد توجه قرار گیرد تا زبان آموز را پس از درک و دریافت درست، به تفکر در لایه های زیرین متن درس و نقد و تحلیل وادارد
- ۶- در تدوین کتاب مهارت‌های خوانداری، به موضوع تقویت فرهنگ مطالعه و کتابخوانی، پژوهش، اندیشه ورزی و پرورش تفکر، نقد و تحلیل، توجه کافی شده است.
- ۷- کتاب مهارت‌های نوشتاری به قلمرو نوشتار و نمادهای خطی زبان و به دیگر سخن، به پهنه مهارت‌های تولیدی زبان مربوط می شود.
- ۸- فقط دو نمره از این بیست نمره به حفظ شعر اختصاص داده می شود.
- ۹- برای آزمون حفظ اشعار بخوان و حفظ کن تا دو مورد در آزمون شفاهی فارسی کفایت می کند.
- ۱۰- معنی شعر و یا کلمات سنگین درس توسط دانش آموز در کتاب هرگز نباید نوشته شود زیرا با این کار راه تلاش دانش آموز برای درک مطالب گرفته می شود و آن ها در درک مطلب به معلم وابسته خواهند بود.
- ۱۱- بهترین و اصولی ترین ارزیابی این درس به این صورت است که ۱۰ نمره به املائی تقریری و ۱۰ نمره سوالاتی اختصاص یابد که به املا مربوط می شود.
- ۱۲- دوبیتی شعری است مشتمل بر دو بیت که مصراع سوم آن قافیه ندارد.
- ۱۳- بهترین و اصولی ترین ارزیابی انشای فارسی به این صورت است که ۱۰ نمره به موضوع انشا و ۱۰ نمره سوالاتی اختصاص یابد که به انشا مربوط می شود.
- ۱۴- املائی تقریبی نوعی ارزشیابی کتبی است.
- ۱۵- کتاب مهارت‌های نوشتاری، در اصل به چهار قسمت، بخش میشود. فعالیت‌های درس، املا، نگارش، کارگاه نویسندگی.
- ۱۶- در مجموع خوانش صحیح از روی متن، درک مطب (کلمات، شعر و متن)، حفظ شعر و ... آزمون شفاهی فارسی پایه ششم را تشکیل می دهد.
- ۱۷- مهارت نوشتن مستلزم نوشتن است لذا در کتاب مهارت های نوشتاری فارسی، آموخته ها در قالب نوشته، نمایان میشوند.
- ۱۸- کتاب مهارت‌های نوشتاری، در اصل به چهار قسمت، بخش میشود. فعالیت‌های درس، املا، نگارش، کارگاه نویسندگی.

- ۱۹- کارگاه نویسندگی، در حقیقت، اصلی ترین بخش کتاب مهارت‌های نوشتاری، همین قسمت است.
- ۲۰- بازنویسی عبارت است از برگردان متون کهن شعر یا نثر به نثر و عبارت است بی آنکه متن و مفهوم دگرگون شود.
- ۲۱- کارگاه نویسندگی خود به چهار پاره، بخش میشود: آموزش و تحلیل، کاربست، ضرب المثل.
- ۲۲- کاربست یعنی به کارگیری نکاتی که در آموزش بخش نخست گفته شده، برای این کار معمولاً یک یا دو پرسش طرح شده است که دانش آموزان گرامی در تولید انشای خود باید از آن آموزه‌ها بهره بگیرند.
- ۲۳- ضرب المثل جمله‌های کوتاه و معمولاً تصویری و سرشار از معانی و مفاهیم و حکمت هستند و ذهن زبان آموز را بارور و سیراب می‌سازند هستند.
- ۲۴- زبان فارسی، برای ما جایگاه و اهمیت بسیار ارجمندی دارد. چون از سویی هویت فرهنگی ما را سامان می‌دهد و از دیگر سوی درگاه رفتن به دنیای آموزش و یادگیری دیگر علوم و فضایل است.
- ۲۵- هدف اصلی از ارائه درس فارسی در دوره ابتدایی، تقویت چهار مهارت زبانی، یعنی گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن است. از دیگر اهداف این درس، ایجاد نظم فکری در دانش آموزان است

